

Joanna Sawa

Wczesna stymulacja rozwoju mowy dziecka

Mowa dziecka rozwija się od urodzenia. Niemowlęcy narząd artykulacyjny poprzez głuzenie, gaworzenie, ssanie, żucie, połykanie i inne odruchy bezwarunkowe i warunkowe przygotowuje się do mówienia. Również w tym czasie powstają deformacje narządów artykulacyjnych, które mają bezpośredni wpływ na wady wymowy, tworzą się nieprawidłowe nawyki układów narządów artykulacyjnych.

Powyższe nieprawidłowości utrwalają się w pierwszych latach życia dziecka. Wtedy też należy szukać pomocy specjalisty w przypadku nieprawidłowości w rozwoju mowy. W ćwiczeniach mowy lepsze rezultaty można osiągnąć tworząc nowe układy i sprawności niż zmiana i korygowanie utrwalonych już układów patologicznych.

W wieku 6 lat rozwój mowy jest już zakończony i bardzo trudno uzyskać trwałe rezultaty terapii logopedycznej, zwłaszcza jeżeli nastąpiły wady zgryzu oraz utrwalona się deformacja artykulacji głosek.

Ćwiczenia stymulujące rozwój mowy należy rozpocząć już w pierwszym roku życia. Stosuje się trzy rodzaje ćwiczeń:

1. ćwiczenia bierne,
2. ćwiczenia wspomagane,
3. ćwiczenia samodzielne czynne (Stecko E. 2001).

Ćwiczenia bierne polegają na usprawnianiu aparatu artykulacyjnego przy pomocy masażów wykonywanych przez rodziców dzieci. Masowany jest język, wędzidełko, dziąsła, policzki, przełyk i wargi. Masażu dokonuje się przy pomocy gazy nałożonej na palec wskazujący. Masowanie powinno odbywać się przed posiłkiem.

Ćwiczenia wspomagane powinny być stosowane po dwóch tygodniach systematycznego stosowania masażów. Polegają na stopniowym włączeniu się dziecka do ćwiczeń. Mają charakter naśladowania podczas masażu mlaskania (przy rozciągniętych wargach, cmokania (przy ściągniętych wargach), artykulacji samogłosek przed lustrem, picia z imbryczka, nakładania warg na siebie, robienia z warg dzióbka, odklejania językiem opłatka z podniebienia, przesuwania języka między kącikami warg itp. W przypadku, gdy dziecko ma kłopoty z wykonywaniem zadań, matka powinna mu pomagać układając odpowiednio narządy artykulacyjne.

Ćwiczenia czynne należy rozpocząć wtedy, gdy dziecko jest już w stanie zrozumieć polecenia oraz je wykonać. Dziecko wykonuje ćwiczenia obserwując

osobę dorosłą. Kolejno należy ćwiczyć żuchwę, wargi, język i podniebienie miękkie.

Istotna w rozwoju mowy jest **stymulacja języka**. Dlatego też należy mówić do dziecka o rzeczach i zjawiskach aktualnie obserwowanych oraz czynnościach aktualnie wykonywanych. Oglądając wspólnie z dzieckiem obrazki, rodzic powinien opisywać co przedstawia obrazek. Istotna jest rola zabawy. Podczas zabawy dziecko wykorzystując pojęcia, które już zna, utrwala je. Zabawę może wykorzystać rodzic do bodźcowania dziecka słowami. Tego typu zachowania językowe rozwijają rozumienie języka i zapobiegają ewentualnym jego zaburzeniom rozwojowym.

Bibliografia

- Chmielewska E.: Zabawy logopedyczne i nie tylko. Kielce 1997. Kielecka Oficyna Wydawnicza PW „MAC” SA.
- Emiluta – Rozya D.: Wspomaganie rozwoju mowy dziecka w wieku przedszkolnym. Warszawa 1994. Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej MEN.
- Kozłowska K.: Pomagajmy dzieciom z zaburzeniami mowy. Kielce 1996. Wydawnictwa Pedagogiczne ZNP.
- Rodak H., Nawrocka D.: Od obrazka do słowa. Warszawa 1995. WSiP.
- Stecko E.: Zaburzenia mowy dzieci – wczesne rozpoznawanie i postępowanie logopedyczne. Warszawa 2001. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- Waszczuk H.: Poradnik logopedyczny dla rodziców dzieci z Zespołem Downa. Gdańsk 1998. Wydawnictwo GLOTTISPOL.

opracowanie: *Joanna Sawa*